

Vergaderjaar 2018–2019

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

S

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 oktober 2018

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken van 15 oktober 2018.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

Externe aspecten migratie

De Raad sprak in aanwezigheid van Directeur-Generaal van IOM (dhr. Vitorino) en de Hoge Vertegenwoordiger voor Vluchtelingen (dhr. Grandi) over de externe aspecten van migratie. De Hoge Vertegenwoordiger wees er daarbij op dat de irreguliere migratiestromen richting Europa in absolute aantallen aanzienlijk zijn afgenomen, vooral op de centrale Mediterrane route en benoemde een aantal succesfactoren (aanpak smokkel, operatie Sophia, samenwerking met IOM en UNHCR op Libië en Afrikaanse landen). Tegelijkertijd zijn er zorgen over de relatieve toename op de westelijke Mediterrane route. Tevens riep de Hoge Vertegenwoordiger op tot grotere bijdrage van lidstaten aan het EU Trust Fund voor Afrika.

Ondanks de geboekte resultaten van de AU-EU-VN Taskforce, w.o. de evacuatie van meer dan 37.000 personen uit Libië, uitten zowel IOM als UNHCR hun zorgen over de veiligheidssituatie in Libië, waardoor IOM gedwongen is zijn aanwezigheid in Libië te reduceren. UNHCR gaf aan dat hervestiging werkt maar riep tegelijkertijd op tot grotere inspanningen door lidstaten om vluchtelingen uit onder andere Niger en Burkina Faso op te nemen.

In de discussie benadrukte een aantal lidstaten het belang van gelijkwaardige samenwerkingspartnerschappen met Afrikaanse landen, waarin naast de aanpak van illegale migratie ook legale migratie en de aanpak van grondoorzaken centraal staan. Ook was er onder lidstaten aandacht voor geografische spreiding en voor de noodzaak op alle mediterrane routes (west, centraal, oost) inspanningen te blijven leggen.

Nederland heeft in de discussie een alomvattende benadering bepleit conform de integrale migratieagenda van het kabinet. Ondanks een aantal geboekte successen, blijft de EU met uitdagingen op het terrein van migratie worden geconfronteerd. Nederland heeft er daarbij ook op gewezen dat secundaire migratie binnen de EU niet is afgenomen en dat samenwerking met landen in Noord-Afrika moet worden verdiept o.b.v. de ER-conclusies van juni jl. De Hoge Vertegenwoordiger zou daarbij een intensievere coördinerende rol moeten spelen. Nederland heeft ten slotte gewezen op het belang van goede voorbereiding van de topbijeenkomst tussen de EU en de landen van de Arabische Liga (begin 2019), waar migratie ook zal worden besproken.

Libië

De Raad sprak mede op verzoek van Nederland over Libië, waar de politieke impasse voortduurt en geweld tussen militieën regelmatig opblaait. De Hoge Vertegenwoordiger koppelde terug van haar gesprekken met VN-gezant Salamé en onderstreepte – in lijn met de Nederlandse inzet – het belang van een eensgezinde EU. Alleen op die manier kan de EU substantieel bijdragen aan het politieke proces dat uiteindelijk moet uitmonden in nieuwe verkiezingen. Diverse lidstaten spraken expliciet steun uit voor het door Salamé geleide proces, in het bijzonder zijn inspanningen voor een nieuw staakt-het-vuren. Er bestond brede consensus over het feit dat aanpak van illegale geldstromen de sleutel is tot stabiliteit. Daarbij kunnen ook Europese centrale banken een rol spelen. Enkele lidstaten benadrukten dat sancties tegen individuen een belangrijk middel kunnen zijn, zowel tegen mensensmokkel en misbruik staatsmiddelen maar nadrukkelijk ook tegen zogenaamde «spoilers» van het politieke proces. Er was ook aandacht voor economische hervor-

mingen: alleen door te zorgen dat belastinginkomsten ten goede komen aan de lokale bevolking, is blijvende stabiliteit mogelijk. Tot slot is er gesproken over de door Italië te organiseren Libië-conferentie in Palermo op 12-13 november, waarvoor brede steun bestaat. Diverse lidstaten benadrukten in dit kader nog het belang van een goede follow-up.

Centraal Afrikaanse Republiek

De Raad sprak over de zorgwekkende situatie in de Centraal Afrikaanse Republiek (CAR) en de noodzaak om de veiligheidssituatie te verbeteren in het land. De Hoge Vertegenwoordiger benadrukte de urgentie van internationale betrokkenheid bij de CAR en de sleutelrol die is weggelegd voor de EU op het gebied van stabiliteit. De verlenging van de trainingsmissie van de EU in de CAR is een belangrijke aanvulling op de diplomatieke inzet van de EU en EU-hulpprogramma's.

Venezuela

De Raad sprak over Venezuela en was eensgezind over de ernst van de humanitaire en politieke situatie in het land. De Venezolaanse regering heeft geen stappen gezet om de huidige positie van de EU te doen wijzigen. Om dezelfde reden zal de EU niet als bemiddelaar optreden in een eventuele nieuwe dialoogpoging tussen de regering en de oppositie. De Hoge Vertegenwoordiger stelde dat er wel naar mogelijkheden zal worden gekeken om een politiek proces te ondersteunen. Een oplossing voor de crisis in Venezuela moet democratisch zijn en met steun uit de regio. De komende weken zal worden onderzocht of deze positie door middel van een EU-verklaring opnieuw kan worden bekrachtigd.

Overig

Oostelijk Partnerschap

Tijdens de Oostelijk Partnerschap Ministeriële aansluitend aan de RBZ werd samen met de zes OP-landen stilgestaan bij wat er sinds de oprichting van het Oostelijk Partnerschap is bereikt en de implementatie van de «20 for 2020 deliverables». De EU-lidstaten waren eensgezind over de hoopvolle resultaten maar diverse lidstaten – waaronder Nederland – benadrukten tegelijkertijd de noodzaak tot verdere hervormingen die ten goede van de bevolking komen. Vooral op het vlak van rechtsstaat, anti-corruptie, beter bestuur en bevordering van het maatschappelijk middenveld blijven hervormingen achter. In aanvulling daarop werd door de Benelux-landen het belang van strategische communicatie onderstreept waarbij de focus ligt op concrete, reeds behaalde resultaten zodat de effecten van de samenwerking tussen de EU en het Oostelijk Partnerschap voor iedereen zichtbaar zijn.

EU-sanctieregimes

De Raad heeft een EU-sanctieregime aangenomen om wereldwijd de proliferatie en gebruik van chemische wapens tegen te gaan. Daarnaast lichtten Nederland en VK kort de mislukte cyberaanval op de OPCW toe en vroegen steun van Lidstaten voor het instellen van een EU Cyber Sancties regime door de Europese Raad van 18 oktober 2018. In de korte discussie over sanctieregimes werd ook het Nederlandse initiatief ten aanzien van een EU Global Human Rights Sanctions Regime (motie Omtzigt cs.) genoemd.

Verdwijning Saoedische journalist Khashoggi

Zoals toegezegd tijdens het AO RBZ op 11 oktober jl. heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken contact opgenomen met het Turkse Ministerie van Buitenlandse Zaken om na te gaan of steun inzake de kwestie van de verdwenen Saoedische journalist Khashoggi gewenst is. Uit deze navraag bleek dat Turkije inzet op medewerking door Saoedi-Arabië om de feiten rond deze kwestie boven water te krijgen. De Hoge Vertegenwoordiger van de Europese Unie heeft namens de Europese Unie Saoedi-Arabië opgeroepen om volledig mee te werken met de Turkse autoriteiten, ook heeft de E3 een verklaring uitgedaan. Secretary of State Mike Pompeo was op 16 oktober in Riyad om de zaak te bespreken.